



# MESLEKİ EĞİTİMDE ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYONLARININ VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ: HONAZ MESLEK YÜKSEKOKULU'NDA BİR ARAŞTIRMA

## ANALYZING MOTIVES AND EXPECTATIONS OF STUDENTS AT VOCATIONAL EDUCATION: A RESEARCH IN HONAZ VOCATIONAL SCHOOL

Yeliz YEŞİL<sup>1</sup>  - Murat TOKBAŞ<sup>2</sup> 

### Öz

Bu çalışma Honaz Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerinin motivasyonlarının ve beklentilerinin ölçülmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 5'li Likert ölçeğine göre anket düzenlenmiştir. İstatistiksel analizler, SPSS 20.0 kullanılarak hazırlanmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin mesleki eğitimde beklentilerinin ve motivasyonlarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin günümüzde daha çok bilinçlendiklerini ve ne istediklerinin daha farkında olduğunu ortaya koymaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Mesleki Eğitim, Meslek Yüksekokulu, Eğitim, Motivasyon, Beklenti.

### Abstract

This study is done for measuring the motives and expectations of the students at Honaz Vocational School. The questionnaire is based on the 5 Likert scale. Statistical analyzes are performed using SPSS 20.0. According to the research results, the expectations and motivations of the students in vocational education were found to be generally high. This situation reveals that students are more conscious nowadays and more aware of what they want.

**Keywords:** Vocational Education, Vocational School, Education, Motivation, Expectation.

<sup>1</sup>Dr.Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi, İ.İ.B.F., Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, [yelizyesil@trakya.edu.tr](mailto:yelizyesil@trakya.edu.tr)

<sup>2</sup> Öğr. Gör. Murat TOKBAŞ, Pamukkale Üniversitesi, Honaz MYO, [urattokbas@pau.edu.tr](mailto:urattokbas@pau.edu.tr)

## 1.GİRİŞ

Günümüzde örgütler rekabet üstünlüğü sağlamak, değişimlere adapte olabilmek ve başarıya ulaşabilmek için kalifiye eleman özelliğine sahip bilgi işçisine ihtiyaç vardır. Bilgiyi özümseyip kullanan bilgi işçisi çalışanlar örgütsel hedeflere ulaşmada daha başarılı olmakta; bireysel başarı kazanmakta, performansları artmakta ve bu durum da örgüt başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Bir çalışanın etkin bilgi işçisi konumuna gelmesi için yeterli düzeyde bilgiye sahip ve gerekli mesleki eğitimi almış olması gerekmektedir. İstedığı mesleğin eğitimini alan ve mesleklerini seven bireyler iş hayatında daha verimli ve başarılı olmaktadır. Hizmet kalitesinde artış sağlamak açısından yükseköğretim kurumlarının öğrenci beklentilerini karşılaması ve onları motive etmesi önemlidir. Zeytinoğlu (2012)'nin da belirttiği üzere ortaöğretimini tamamlayan çoğu öğrencinin isteği üniversiteye gidebilmektir. Üniversite öğrencisi olma zorlu bir süreci beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan en önemlisi öğrencilerin üniversitelerden beklentilerinin karmaşık ve yüksek seviyede olmasıdır. Üniversite ortamından beklentiler öğrencilerin motivasyonunu etkilemektedir (Zeytinoğlu,2012,s.104).

## 2. MOTİVASYON KAVRAMI

Koçel (1999)'e göre motivasyon; bireyin belli bir amaca yönelik kendisini değerlendirmesi ve harekete geçmesi, amacını gerçekleştirme için içinde bir güç hissetmesidir. Motivasyon, kişilerin belli bir amaca ulaşmak için kendi arzu ve istekleri ile davranışları sürecidir (Altinkurt, Yılmaz ve Erol, 2014,s.49). Benzer şekilde Akçadağ ve Özdemir (2005)'e göre motivasyon; istekleri, arzuları, ihtiyaçları, dürtüleri içermektedir. Güdüler canlıyı uyarmakta ve faaliyete geçirmektedir, canlının davranışını belirli bir amaca doğru yönlendirmektedir (Kıdak ve Aksaraylı, 2009,s.77).

## 3.EĞİTİM KURUMLARINDA ÖĞRENCİ MOTİVASYONU İLE İLGİLİ LİTERATÜR

Öğrenci motivasyonu ve mesleğe bakış açılarıyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazılarında örnek vermek gerekirse örneğin; Ayık ve Ataş (2014) yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının öğretim motivasyonu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır. Diğer taraftan, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu öğretmen adaylarının öğretim motivasyonlarının, içsel ve dışsal motivasyonlarının anlamlı bir yordayıcısıdır (Ayık ve Ataş, 2014, s.25).

Gürdoğan (2012)'in yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre ise öğrencilerin motivasyon düzeylerinden; içe yansıtılmış dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk düzeyine ilişkin motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Çıkan sonuçlara göre motivasyonun önemi gün geçtikçe artmaktadır. Eğitim kurumlarında, bu motivasyonun öğretim elemanından öğrenciye doğru olduğu görülmektedir. Başarı böylece gerçekleşebilmektedir (Gürdoğan, 2012,s.149).

Bunlara ek olarak Dinç (2008) yaptığı çalışmada, MYO Muhasebe Programı öğrencilerinin ne kadarının eğitim gördüğü alanda kariyer yapmak istedikleri, muhasebe mesleğini seçerken etkili olan faktörlerin neler olduğunu ve faktörler açısından öğrenciler arasında farklılıklar olup olmadığı belirlemek istenmiştir. Araştırma sonucunda, son sınıf muhasebe programı öğrencilerinin çoğunluğunun muhasebe mesleğinde kariyer yapmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca, yüksek kazanç ve sorumluluk beklentisi, kariyer beklentisi, mesleki bilgi ve becerisi, mesleki tecrübe ile sosyal statü beklentisinden oluşan 5

unsurun muhasebe mesleğini seçmede önemli olduğu, aile çevresi ve eğitim çevresi faktörlerinin ise önemli olmadığı sonucuna varılmıştır (Dinç,2008,s.90).

Yeşil ve Arpat (2018)'ın yaptıkları çalışmaya göre kariyer planlama ile bireyler mesleklerinde nasıl ilerleme sağlayacaklarının farkında olup kendilerine hedef belirlemede ve vizyon oluşturmaktadırlar. Bu durum ise bireyleri daha çok motive etmektedir ve kişisel olarak kendilerini daha çok geliştirmelerini sağlamaktadır (Yeşil ve Arpat,2018,s.137).

Yılmaz vd.(2014)'nin yaptıkları çalışmada hemşirelerin % 37,6'sının, ebelerin % 36,5'inin mesleki anlamda geleceğe bakış açılarının olumsuz olduğu ve hemşirelerin % 38,1'inin, ebelerin %32,5'inin mesleğin statüsünün gelecekte daha iyi olacağını düşündükleri saptanmıştır. Sonuç olarak hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini severek yapmalarına rağmen mesleki algılarının iyi olmadığı, hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini hemen hemen aynı şekilde algıladıkları, hemşirelerin ve ebelerin gelecekte beklediklerinin kısmen olumlu olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz,Şen ve Demirkaya,2014,s.130).

Ayrıca Moschidis vd. (2013)'nin yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre ise üniversitede bölüm seçiminin aile ve yerel çevrenin etkisine bağlı olmadığı bu parametrelerin önemsiz olduğu belirtilmiştir. Bu seçimin esas olarak ilgili mezunların gelecekteki kariyeri için belirli bir bölümden mezun olmaları ve sosyal tanınmayla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple öğrencilerin üniversite bölümünü seçerken kariyer ve gelecekle ilgili düşüncelerin önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca üniversitenin konumunun da önemli olduğu belirtilmiştir (Moschidis, Kostoglou ve Papatthasiou,2013,s.119).

Salyers vd. (2015) üniversitelerin gittikçe artan eğiliminin öğrencilere kendi çalışma programının bir parçası olarak küresel öğrenme deneyimlerini yürütmek için fırsatlar sunmak olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar küresel ortamda çalışmak için açıkça motive olduklarını ve eğitim, sosyal, mesleki ve kültürleri karar verme sürecinde etkili faktörler olarak tanımlamaktadırlar (Salyers, Carston, Dean ve London, 2015,s.368).

940

Pektaş ve Kamer (2011)'in yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre kızların erkeklere göre öğretmenlik mesleğine karşı daha pozitif tutum sergiledikleri söylenebilir. Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının tutum puan ortalamasının en yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynleri üniversite mezunu olan öğretmen adayları ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının tutumların olumsuz yönde değiştiği görülmektedir (Pektaş ve Kamer,2011,s.829).

Arpat ve Yeşil'in (2017) Honaz Meslek Yüksekokulu İş Sağlığı ve Güvenliği programı ile ilgili yaptıkları araştırmaya göre öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf düzeyi de motivasyonlarında anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Araştırmada 2. sınıf öğrencilerinin motivasyonları birinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Farklı mesleklere ilişkin alanlarda bu bulgunun tersi sonuçların elde edilmesi de mümkündür. Bunun nedeni öğrencinin yanlış mesleki tercihi olabileceği gibi, mesleğin ulusal/uluslararası düzeyde daha az kabul gören ya da daha az gelir getiren bir düzeye gelmesi olabilir (Arpat ve Yeşil,2017,s.189).

Araştırmanın amacı ön lisans öğreniminin öğrencilerin motivasyonları üzerine etkisini incelemektir.

#### 4. YÖNTEM

Araştırmada nicel yöntemlerden deneysel olmayan, kesitsel araştırma modeli kullanılmıştır. Bu kapsamda oluşturulan beş hipotez test edilerek sonuca ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında ise anket tekniği kullanılmıştır. Ankette Zeytinoğlu (2012) 'nun araştırmasında kullandığı ölçekten faydalanılmış ve 5'li Likert cevap bileşeni tercih edilmiştir (Zeytinoğlu,2012,s.104). Uygulama öncesi öğrencilere anketin amacı hakkında bilgi verilmiş

ve ardından anket formlarının dağıtım ve toplanması yoluyla veriler elde edilmiştir. Bu veriler SPSS programına girilerek analiz aşamasına geçilmiştir. Araştırma kapsamında test edilecek hipotezler, aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

H1: Cinsiyet, öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

H2: Yaş, öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

H3: Öğrenim görülen sınıf, öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

H4: Öğretim türü (birinci-İkinci öğretim), öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

H5: Öğrenim görülen program, öğrencilerin motivasyonları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

#### **4.1.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi**

Araştırmanın evrenini Pamukkale Üniversitesi Honaz Meslek Yüksekokulu'nda (HMYO) öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. HMYO'da 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde aktif öğrenci sayısı 2326 kişidir (Kalite Yönetimi ve Veri Değerlendirme Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2017). Krejcie ve Morgan (1970)'a göre, ana kütlelin 2326 kişi olması halinde örneklem büyüklüğü 330 kişidir. Uygulama 6 programda 380 öğrenci üzerinde yapılmış, 8 geçersiz anket çıkartıldıktan sonra 372 geçerli anketle analizler gerçekleştirilmiştir (Krejcie ve Morgan,1970,s.608)

#### **4.2.Güvenilirlik ve Normallik Sınaması**

Anketin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasıyla ölçülmüştür. Bunun için Cronbach's Alpha katsayısı ölçüğü oluşturan 23 sorudan elde edilen yanıtlar için hesaplanmış ve 0,952 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha katsayısı 0,80 ile 1,0 aralığında yer alan testler yüksek güvenilirliğe sahiptir (Alpar, 2011,s.27).

Cronbach's Alpha katsayısının verilen aralıkta olmasından dolayı anketlerden elde edilen verilere istatistiksel analizler uygulamanın mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmalarda kullanılan istatistiksel tekniklerin belirlenmesinde temel ölçüt, analizlerde parametrik testlerin mi yoksa parametrik olmayan testlerin mi kullanılacağına karar verilmesidir. Parametrik testlerin kullanılabilmesi için bazı varsayımların sağlanıp sağlanmadığının test edilmesi gerekmektedir. Bu varsayımlardan biri de normal dağılım varsayımıdır. Parametrik testlerin uygulanabilmesi için "Veriler normal dağılmaktadır" şeklinde kurulan H0 hipotezinin kabul edilmesi gerekmektedir. Hipotezin kabul edilmemesi durumunda, verilere parametrik testler yerine parametrik olmayan testlerin uygulanması gerekmektedir. Normallik varsayımını test etmede hem grafik hem de analitik yöntemler kullanılmaktadır.

Literatüre bakıldığında, bahsi geçen yöntemler arasında Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov test istatistiğinin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu çalışmada verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla öğrencilerin risk tolerans düzeylerini ölçmek için hazırlanan sorulardan elde edilen cevaplara Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov testi uygulanmıştır. Test istatistiğine ait p değerlerinin 0,000 olarak bulunması nedeniyle, "Veriler normal dağılmaktadır" şeklinde kurulan H0 hipotezi, hesaplanan p değerlerinin 0,05 anlamlılık düzeyinden daha düşük bir değer alması nedeniyle kabul edilmemiştir. H0

hipotezinin kabul edilmemesi parametrik olmayan testlerin uygulanması gereğini ifade etmektedir. Fakat Likert cevap bileşenli anketlerde Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov test istatistiği yetersiz kalmaktadır. Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis katsayısının -1 ile +1 arasında olması durumunda veriler normal dağılmaktadır (Ankara Üniversitesi, Açık Ders Malzemesi: Ankara Üniversitesi, 2017).

Memnuniyet algısı ölçmek için sorulan 23 Likert cevap bileşenli sorunun ve anket ortalamasının Skewness ve Kurtosis değeri hesaplanmış, bu değerlerin bazı sorularda -1 ile +1 arasında değerler aldığı, ancak bazı sorular ve ortalama değişkeni için söz konusu aralıklar dışında değerler alması nedeniyle verilere parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Parametrik olmayan testlerin tercih edilmesinin diğer bir nedeni, kurulan hipotezlerin ölçek ortalamaları ile sınanması ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Tablo 1’de ölçek soruları ve ortalamasının dağılım verileri ile diğer betimleyici istatistiksel parametrelere karşılık gelen değerler görülmektedir.

**Tablo 1.** Motivasyon Ölçeği Maddeleri ve Betimsel Sonuçlar

Sıra No		Ort.	Medyan	Std. Sapma	Skewness	Kurtosis
1	Okuduğum bölüm gelecekte bana yeni fırsatlar sağlayacaktır.	3,69	4	1,010	-,776	,509
2	İyi bir işe girmemi sağlayacaktır.	3,54	4	,918	-,654	,508
3	Entelektüel yeteneklerimi ve zihnimi zenginleştirecektir.	3,45	4	1,025	-,586	-,010
4	Kazanma gücümü arttıracaktır. Bana faydalı olacak bilgileri arttırıp yeteneklerimi geliştirecektir.	3,68	4	,975	-,865	,703
5	Daha eğitimli bir insan olmamı sağlayacaktır.	3,67	4	1,005	-,848	,559
6	Kariyerim için eğitim ihtiyaçlarımı karşılayacaktır.	3,9	4	1,042	-1,125	1,053
7	Ufkumu genişletecek ve zorluklarla yüzleşmemi sağlayacaktır.	3,6	4	1,077	-,602	-,145
8	Yeni insanlarla tanışmamı sağlayacaktır.	3,69	4	,984	-,644	,271
9	Spor ve sosyal faaliyetlere katılmamı sağlayacaktır.	4	4	1,047	-1,237	1,275
10	Üniversitede başarılı olarak kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır.	3,12	3	1,186	-,245	-,743
11	Üniversite mezunu olmamı sağlayacaktır.	3,48	4	1,083	-,533	-,223
12	Aktif bir sosyal yaşam fırsatı sağlayacaktır.	4	4	,988	-1,147	1,194
13	Kendime güvenmemi sağlayacaktır.	3,7	4	1,034	-,733	,313
14	Diğer insanların benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır.	3,92	4	1,005	-1,099	1,226
15		3,63	4	1,005	-,782	,555

16	Kendimi daha iyi anlamamı sağlayacaktır.	3,75	4	1,004	-,744	-,356
17	Yeni yetenekler elde edeceğim.	3,66	4	1,086	-,703	,034
18	Ufkumu genişleteceğim.	3,71	4	1,059	-,759	,237
19	Yeni insanlarla tanışacağım.	4,04	4	1,009	-1,359	1,824
20	İyi zaman geçireceğim.	3,74	4	1,039	-,835	,379
21	Entelektüel gelişimimi sürdüreceğim.	3,57	4	1,063	-,664	,010
22	Yeni fikirler kazanacağım.	3,92	4	,968	-1,137	1,335
23	Kendime olan güvenimi arttıracam.	3,97	4	1,043	-1,135	,984
<b>Ortalama</b>		<b>3,71</b>	<b>3,87</b>	<b>,7129</b>	<b>-1,241</b>	<b>2,104</b>

Tablo 1'e göre beşli Likert skalasında 1-5 değer aralığındaki kodlamadan dolayı 4 puanlık bir genişlik ortaya çıkmaktadır. Bu genişlik beş eşit parçaya ayrılarak yorumlama kolaylığı elde edilebilir. (Yürekli ve Kalfa, 2016,s.687)'ya göre bu aralıkta 1,00-1,79 arası "çok düşük", 1,80-2,59 arası "düşük", 2,60-3,39 arası "orta", 3,40-4,19 arası "yüksek", 4,20-5,00 arası "çok yüksek" olarak yorumlanabilir (İstatistik analiz,2017).

Öğrencilerin öğrenim gördükleri program ile ilgili istihdam motivasyonları yüksek düzeyi işaret eden skalanın ilk bölümünde yer almaktadır.

## 5. BULGULAR

**H1: Cinsiyet, öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.**

943

HMYO öğrencilerinin cinsiyetine bağlı olarak elde edilen mesleki motivasyon verileri Tablo 2'de görülmektedir.

**Tablo 2.**Cinsiyete Bağlı Oluşan Mesleki Eğitim Motivasyonu Düzeyleri

	Frekans	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	p
Erkek	133	165,8	22051,5	13140,5	22051,5	-2,655	0,008
Kadın	237	196,55	46583,5				
<b>Toplam</b>	<b>372</b>	-	-				

Tablo 2'ye göre kadın öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları, erkek öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksektir ( $p=0,008<0,05$ ). Bu nedenle ileri sürülen H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Bu fark Türkiye'de kadınların işgücü piyasalarına katılma eğilimlerinin düşük olmasından kaynaklanabilir. 2016 yılı verilerine göre erkeklerde işgücüne katılma %70,8 iken bu oran kadınlarda %31'dir (Piyasa Rehberi,2017).

Kadınlarda işgücüne katılım anlamında gönülsüzlüğün motivasyon araştırmasına yansdığı görülmektedir. İşgücüne katılım kaygısını genel olarak yaşamayan kadınların, mesleki eğitimde erkeklere göre daha yüksek motivasyonu bu yolla açıklanmaktadır.

## H2: Yaş, öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.

HMYO öğrencilerinin yaşına bağlı olarak elde edilen mesleki eğitim motivasyon hesaplamalarına ilişkin sonuçlar Tablo 3’de görülmektedir.

**Tablo 3.** Yaşa Bağlı Oluşan Mesleki Eğitim Motivasyonu Düzeyleri

	Frekans	Sıra Ortalaması	Ki-kare	df	p
20 ve altı	233	179,92			
21-30	123	207,1	13,337	3	0,004
31-40	13	103,42			
41 ve üstü	3	212,83			
<b>Toplam</b>	<b>372</b>	-			

Tablo 3’e göre dört yaş grubunun mesleki eğitim motivasyonları arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ( $p=0,004<0,05$ ). Bu bulguya göre, ileri sürülen H<sub>2</sub> hipotezi kabul edilmiştir.

20 yaş ve altındaki öğrencilerin mesleki motivasyonlarının düşük olması, bu kişilerin kendileri için pozitif bir geleceğe erişme avantajlarının farkındalığına yaş nedeniyle henüz erişmemiş olmalarından kaynaklanabilir. Nitekim 21. yaştan itibaren bu bilincin olması gereken düzeye eriştiği söylenebilir. 30’lu yaşlardaki düşük motivasyon ise gelir getiren bir iş ilişkisine girilmiş ve devam ettirilmekte olması, alınan eğitimin ikincil amaçlara hizmet ettirme düşüncesine sahip olunması ve eş ve/veya çocuk(lar) ile sürmekte olan bir aile oluşumunun sağlanmış olması nedeniyle ortaya çıkmış olabilir. 40’lı yaşlarda ortaya çıkan en yüksek düzeyli motivasyon ise iş veya meslek değiştirme saikine dayanan, bu yolla aile efradının geleceğine daha iyi sahip çıkma ve ileride daha iyi koşullarda emeklilik olanağına kavuşma düşüncesine dayanabilir.

## H<sub>3</sub>: Öğrenim görülen sınıf, öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.

Öğrenim görülen sınıf düzeyinde elde edilen mesleki eğitim motivasyonu analiz sonuçları Tablo 4’te görülmektedir.

**Tablo 4.** Öğrenim Görülen Sınıfa Göre Oluşan Mesleki Eğitim Motivasyonu Düzeyleri

	Frekans	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	p
1. sınıf	253	176,86	44746,5	12615,5	44746,5	-2,404	0,016
2. sınıf	118	205,59	24259,5				
<b>Toplam</b>	<b>372</b>	-	-				

HMYO öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre oluşan mesleki motivasyonlarında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir ( $p=0,016<0,05$ ). 2. sınıf öğrencilerinin mesleki motivasyon düzeyleri, 1. sınıf öğrencilerinden daha yüksektir. Buna göre, ileri sürülen  $H_3$  hipotezi kabul edilmiştir.

**$H_4$ : Öğretim türü (Birinci-İkinci öğretim), öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.**

Gündüz öğretimi (1. öğretim) ve akşam öğretimi (2. öğretim) olarak sınıflandırılan öğretim türüne göre şekillenen mesleki eğitim motivasyonu düzeyleri Tablo 5'te görülmektedir.

**Tablo 5.** Öğretim Türüne Göre Oluşan Mesleki Eğitim Motivasyonu Düzeyleri

	Frekans	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	p
1. Öğretim	281	188,56	52985	11645	15650	-0,978	0,328
2. Öğretim	89	175,84	15650				
<b>Toplam</b>	<b>370</b>	-	-				

HMYO'nun gündüz öğretimi öğrencilerinde mesleki eğitim motivasyon düzeyleri, akşam öğretimi öğrencilerinden daha yüksektir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir ( $p=0,328>0,05$ ). Bu sonuca göre, ileri sürülen  $H_4$  hipotezi reddedilmiştir.

**$H_5$ : Öğrenim görülen program, öğrencilerin motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.**

HMYO öğrencilerinde programa göre oluşan mesleki eğitim motivasyonu düzeyleri Tablo 6'da görülmektedir.

**Tablo 6.** HMYO Programlarında Oluşan Mesleki Eğitim Motivasyonu Düzeyleri

	Frekans	Sıra Ortalaması	Ki-kare	df	p
İSG	56	131,36			
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	107	178,23			
Pazarlama	11	198,45			
Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası	13	138,62	28,38	5	0,000
Bankacılık ve Sigortacılık	35	189,47			
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	149	214,52			
<b>Toplam</b>	<b>371</b>	-			

Tabloya göre öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonlarında oluşan farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ( $p=0,000<0,05$ ). En yüksek motivasyon düzeyi BYYA programı öğrencilerinde iken, en düşük motivasyon düzeyi ise Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası öğrencilerindedir. Bu sonuca göre ileri sürülen  $H_5$  hipotezi kabul edilmiştir.



## 6.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yapılan araştırmada öğrenciler okudukları bölümün gelecekte yeni fırsatlar ve iyi bir işe girmelerini sağlayacağını belirtmektedirler. Ayrıca öğrenciler aldıkları eğitimin entelektüel yeteneklerini zihinlerini zenginleştireceklerini ve kazanma güçlerini arttıracaklarını vurgulamaktadırlar. Öğrenciler faydalı olacak bilgileri kazandıklarını, kazandıkları bilgilerle daha eğitilmiş bir insan olacaklarını ve kariyerlerini gerçekleştirebileceklerini düşünmektedirler. Zorluklarla daha kolay yüzleşebileceklerine ve yeni insanlarla tanışabileceklerine öğrenciler yüksek düzeyde katılmaktadır. Öğrenciler bunlara ek olarak aldıkları mesleki eğitimlerin üniversitede başarılı olarak kendilerini kanıtlamalarını ve aktif bir sosyal yaşam fırsatı sağlayacağına büyük oranda katılmaktadırlar. Öğrenciler aldıkları mesleki eğitimin kendilerine güvenmelerini sağlayacağını ve yeni fikirler elde edeceklerini belirtmektedirler. Ayrıca aldıkları eğitimle spor ve sosyal faaliyetlere katılma imkânı elde edeceklerini düşünmektedirler. Bu unsurlar öğrencilerin meslek sahibi olabilmelerinde mesleki eğitimin ne kadar önemli olduğunun farkında olduklarını ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin yaş gruplarıyla mesleki eğitim motivasyonları arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. 20 ve altı, 21-30 ve 41-üstü yaş aralığı öğrencilerin mesleki eğitim motivasyonları daha yüksektir. Özellikle yaşları 20 ve altı ve 21-30 aralığında olan öğrenciler geleceğe yönelik kariyer planlarında kariyer yol haritası çizmek açısından daha yolun başında bulunmaktadır. Geleceğe yönelik hedefleri ve amaçlarını daha üst düzeyde istekli olarak oluşturmakta ve kariyer planlarını öğrencilerin çoğu geleceğe yönelik iş beklentilerini karşılamak üzere daha planlı ve programlı yapmaktadırlar. Bu sebeple motivasyonları daha yüksek olabilmektedir.

Özellikle 31-40 yaş grubu öğrencilerin çoğu ise hem işte çalışıp hem de mesleki eğitim açısından bilgi düzeylerini arttırmaya çalışmaktadırlar. Çoğu belirli bir kariyere sahip olmalarına rağmen kariyerlerinde değişiklik yapıp yeni bir işe girmek ya da işlerinde daha iyi bir konuma gelmek açısından mesleki eğitimi tercih edebilmektedirler. Bu durum da motivasyonlarını etkileyebilmektedir. 41- üstü öğrencilerin çoğu ise kariyerlerinde doyum noktasına ulaşmış olduklarından mesleki eğitim faaliyetini emekliliklerinde derece almak açısından ya da iş ortamında saygınlıklarını daha da arttırabilmek açısından tercih edebilmektedirler.

Ayrıca araştırmada 2. sınıf öğrencilerinin mesleki motivasyon düzeylerinin, 1. sınıf öğrencilerinin motivasyon düzeylerinden daha yüksek tespit edilmiştir. Çünkü 2.sınıf öğrencileri ikinci sene sonunda artık daha bilinçlenmiş ve kariyerlerinde ne istediklerinin farkındadırlar. Birinci sınıf öğrencilerine göre daha çok iş kaygısına düşmüşlerdir ve mesleki tercihlerinde daha bilinçli tercih etmeleri gerektiğinin farkındadırlar.

HMYO'nun gündüz öğretimi öğrencilerinde mesleki eğitim motivasyon düzeyleri akşam öğretimi öğrencilerinden daha yüksektir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu sonuca göre, ileri sürülen hipotez reddedilmiştir. Çünkü 1.öğretimde ve ikinci öğretimde okuyan öğrenciler öğretim sınıflandırmasına bağlı kalmaksızın mesleki açıdan kendilerini geliştirmek açısından aynı süreçlerden geçmektedir.

Öğrencilerin bölümlerine göre mesleki eğitim motivasyonlarında farklılıklar vardır, bu durum öğrencilerin bölümlerine göre iş bulma kaygılarının değişebildiği ve buna yönelik olarak mesleki eğitimde motivasyonlarında farklılıklar olduğunu ortaya koyabilmektedir. Özellikle iş piyasasında meslek edinme açısından kolay kabul edilebilecek bölümler tercih edilebilmektedir.

Sonuç itibariyle yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin mesleki eğitimde beklentilerinin ve motivasyonlarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin günümüzde daha çok bilinçlendiklerini ve ne istediklerinin daha farkında olduğunu ortaya koymaktadır. Mesleki eğitim bireyin kariyer yaşam çizgisini belirlemede büyük etkiye sahiptir. Öğrencilerin mesleki eğitimde motivasyonlarının ve beklentilerinin yüksek seviyede olması onları iş hayatına kalifiye eleman olarak daha etkin ve bilinç düzeyi yüksek şekilde hazırlanmalarında büyük katkı sağlamaktadır.

Bilindiği üzere mesleki eğitim faaliyetleri, bireyin kendini geliştirmesi ve işgücü piyasasına yönelik olarak kalifiye eleman yetiştirmek açısından önem teşkil etmektedir. Gençlerin okudukları bölümü sevmeleri onların daha bilinçli ve aktif olarak meslek hayatlarında yer almalarını sağlayacaktır. Okudukları bölümün kendilerine gerekli imkanları sunması onların gelecekteki yeni fırsatları değerlendirmelerine ve istedikleri işe girmelerine imkan tanıyacaktır, bu sebeple bu konuda eğitimcilere büyük görevler düşmektedir.

Eğitimciler gençleri yönlendirmek konusunda gereken mesleki bilgi ve tecrübeye yeterli ölçüde sahip olmalıdırlar. Ayrıca bu konuya yönelik olarak eğitim programları gençlerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmalıdır. Eğitim programları içerik olarak güncel ihtiyaçları karşılayacak ölçüde de desteklenmelidir. Bundan sonra mesleki eğitimin gelişmesi adına yapılacak çalışmalarda mesleki eğitimin gelişmesinde öğrencilerin beklentileri dikkate alınarak güncel gelişmeler de çalışmaya dahil edilebilir. Bu çalışmayla öğrenci motivasyon ve beklentilerinin mesleki eğitim açısından önemli olduğu konusunda literatüre katkı sağlanmıştır.

## KAYNAKÇA

- Alpar, R. (2011). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altınkurt, Y., Yılmaz, K. ve Erol, E. (2014). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyonları, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62.
- Amin, Z., Massimiliano, T., Eng, K.H., Samarasekara, D.D. ve Huak C. Y. (2009). Motivation, Study, Habits and Expectations of Medical Students in Singapore, *Med Teach*, 51: 560-569. doi: 10.3109/01421590903193554.
- Arpat, B. ve Yeşil, Y. (2017). Analyzing The Reasons Of Occupational Health And Safety Training Students' Profession Choice: A Research At Pamukkale University – Honaz Vocational School, *European Scientific Journal May 2017 Special Edition*, 182-191.
- Ayık, A. ve Ataş, Ö. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Uluslararası E-Dergi*, 4(1), 25-43.
- Dinç, E. (2008). Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu- Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 90-106.
- Gürdoğan, A. (2012). Öğrencilerin Eğitimde Motivasyon Düzeyleri: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Örneği, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 149-164.
- Kıdak, L. ve Aksaraylı, M. (2009). Sağlık Hizmetlerinde Motivasyon Faktörleri, *Sosyal Bilimler*, 7(1), 75-94.

- Krejcie, R. J. ve Morgan, D., W. (1970). Determining Sample Size For Research Activities, *Educational And Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Moschidis, O., Kostoglou, V. ve Papatthasiou, J. (2013). Identifying the Principal Factors Affecting the Selection of Higher Education Economical Studies in Greece, *Journal of Management Research*, 5(2), 119-138.
- Pektaş, M. ve Kamer, T. (2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.
- Salyers, V., Carston, C. S., Dean, Y. ve London, C. (2015). “Exploring the Motivations, Expectations, and Experiences of Students Who Study in Global Settings”, *Journal of International Students*, 5(4), 368-382.
- Yeşil, Y. ve Arpat, B. (2018). İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrencilerinin Kariyer Planlamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: Pamukkale Üniversitesi’nde Bir Araştırma, *GÜSBED, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(22), 122-141.
- Yılmaz Taşkın, F., Şen Tiryaki, H. ve Demirkaya, F. (2014). Hemşirelerin ve Ebelerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri”, *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 3(1), 130-139.
- Yürekli, E. ve Kalfa, V.R. (2016). Investigation of Professional Assertiveness Levels of Trainee Students; A Field Study in PAU Honaz Vocational School, *ISVET 2016 (International Symposium on Post-Secondary Vocational Education and Training)* October 2016 içinde (s.12-15), Hitit University, Corum-Turkey.
- Zeytinoğlu, E. (2012). Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Motivasyonu ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Dumlupınar Üniversitesi Örneği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 53, 103-116.
- Kalite Yönetimi ve Veri Değerlendirme Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2017). <http://www.pau.edu.tr/kavdem/tr/sayfa/pau-ogrenci-verileri> adresinden 20.04.2017 tarihinde erişildi.
- İstatistik Analiz. (2017). [http://www.istatistikanaliz.com/faktor\\_analizi.asp](http://www.istatistikanaliz.com/faktor_analizi.asp) <http://acikders.ankara.edu.tr> adresinden 20.04.2017 tarihinde erişildi.
- Piyasa Rehberi. (2017). <http://piyasarehberi.org/sozluk/sgucune-katilma-orani> adresinden 20.04.2017 tarihinde erişildi.
- Ankara Üniversitesi, Açık Ders Malzemesi: Ankara Üniversitesi. (2017). <http://acikders.ankara.edu.tr> adresinden 20.04.2017 tarihinde erişildi.